

A sztálini rezsim, a kaszárnya-kommunizmus veresége

Varsó — Párizsból szemlélve (kommentárunk a 3. oldalon)

Ládába zárt demokrácia

Az óhajtott, szebb holnapokért áhító fejlődésnek feltétele az eddig megfojtott demokrácia feltámadása, bevezetése. Az államformák változása, változtatása, a demokrácia fogalmát is formálta, az ókori például a szabadok széles körű részvételével definiálta.

A marxizmus-leninizmust oktatók szerint a népi demokrácia a proletárdiktatúrának az a formája, amelyben a kommunista párt irányításával a nép legszélesebb tömegei gyakorolják a hatalmat.

A fentiek még mindig vitatott fogalmi a hallgatásra ítélt népek. Nem véletlenül. Újra kell tanulni, az élet majd minden szférájában pedig gyakorolni és gyakorolni. „Demokratikus szocializmust akarunk mindannyian, gondolatilag nyitottnak kell lenni, nyitottnak a szónak, ne legyenek intoleráns, erőszakos eszközök a nyíltság letérésére, vagy visszafojtására” — idézem azért Pozsgay Imrét, mert ott „fent” a meghirdetett új elvet mára, és végre elfogadták. Elismerve, s ezért tagadva a több évtized alatt kialakított, deviánsan teoretikus elméletek kiállításának abszurditását, elsorvadását.

De a tetteknek is itt az ideje! Az eddigi szájbarágás jól tudjuk mit jelentett: „mi azt akarjuk amit ti akartok, ahogyan mi akarjuk”. Az autokratikus vezetési módszerek van terepe, de nem egy nemzet hátán. Ott már elég volt a gyakorlatból!

Mert mit nyújtott a sztálini népi, avagy szocialista demokrácia?

Fórumokat. Évtizedekre megírt, egységes forgatókönyvvel. Például termelési tanácskozást, meghatározott negyedéves ütemezéssel, tartalmukat tekintve kongó ürességgel. Vagy szocialista brigádok gyűléseit, ahol a hazugságokkal „színesebbé” tett naplók alapján „vitatkoztak” a hármass jelszón. (Élni, tanulni, dolgozni csakis szocialista módon, minden másforma tiltva volt, már a verseny meghirdetésekor.) A brigádokba tömörített munkástól így várták a bér nélküli, a tudatból való teljesítést. Vagy az önállóságot soha kiharcolni nem tudó szakszervezet rendezvényei, ahol berről, munkakörülményekről, üdülésről döntöttek. Döntöttek?! Igen arról, amit már jó előre megszerkesztetten a vállalati egyeduralkodó elbűk tárlalt. Vagy az MSZMP házon belüli demokráciája. Mitől volt az a bizottsági ülés demokratikus, ahol előre felkért előadók, előre megbeszélte-

makörrel töltötték ki az üres órákat? Aztán az előre elkészített határozatokat egységes karlendítéssel fogadták el.

S a nagy szervezők elcsodálkoztak a süket füleken. Merthogy mindig arra találtak. Pedig nem volt az csoda, inkább reakció, félelem.

De a „melós” másod-, vagy harmadmagával azért mindent elemzett, azt is: ne szólj szám, nem fáj fejem!

E régi ültő közmondást a rendszer urai tömtek a szákba. A nép elé tilalomfát állítottak. Persze hallottuk a magyarázatot: alázatoskodás, helyezkedés, gyávaóság, nem ritkán nemtörődomség volt az ok. És milyen jól látták, s milyen jól „megértették a beosztottak hallgatását” a mi uraink, azt kihasználva követtek el mulasztásokat, telekspekulációkat, sikkasztásokat, szerveztek erdőnyi vadászterületek és így tovább.

Fegyelmelzetten hallgat a nép. Féli a bérét (hány helyen vált ez éhbérré?!), a munkahelyét, a családját, gyermekei jövőjét. Ha szólt is, de csak azt, amit elvártak tőle.

S most a ládára! Ez az új jelszó! Kiotölték a ládákat — színvonalas szellemiségre vallóan — ott, azokon a munkahelyeken, ahol még elvtársurak uralkodhatnak. Az újjazda vezetők, elvtársi köntösben. Hallják ők az új idők szavát, próbálkoznak is az új módszerekkel, mondván, mi váltunk és újítunk. Íme a szocialista demokrácia újabb (vagy csak ismételt?) módszere: ládákat függesztenek a falakra. A melós orra előtt lóg a csalétek. Invitálja: „...ha van ötleted, újításod, véleményed kedves szaktárs, írd le és dobd a ládába bele”, így akarnak demokratikus szocializmust, lent. Így lesz nyitott a szó, a gondolat ott alul.

Ezek tilalomládák! Már megint becsapnak! Abba a ládába temetni akarják a szólást, a gondolat nyitottságát. A ládába zárt ötlet, újítás, legyen az bármi, az maga a bezárt szabadság. A kitörni akaró, de megfojtott gondolat. Nem is lesz abban más csak névtelen szidalmazás és piszok, egyre több.

Mi a teendő? Ha ott „fent” van már közös elv és közös akarát, lent nem a ládák kellene! Legfeljebb akkorák, amekkorákba kiöltöjünk zárható be, örökre.

Akkortól lesz itt rend, lent is.

Petőfi László

Példamutató lépés

Az ENSZ genfi Menekültügyi Főbiztossága Végrehajtó Bizottságának június 26-i ülésén felszólalt Varga István nagykövet, hazánk állandó képviselője. Hangsúlyozta, hogy a magyar kormány és a főbiztosság kapcsolatai az elmúlt év során kedvezően alakultak, viszonyok konstruktív, célrátörő és baráti. Csatlakozásunk az 1951-es konvencióhoz nagy jelentőségű politikai döntés volt, amely lehetővé teszi a Romániából érkező több ezer menekült súlyos problémáinak

humanitárius szellemű megoldását.

A szocialista jogállam megteremtésére irányuló erőfeszítéseink keretében Magyarország határozottan fellép a nemzeti, nyelvi és vallási kisebbségek jogainak megsértése ellen, bárhol is kövessék el azt. Felismerve a emberi jogok megsértése és a menekült-probléma közötti szoros összefüggéseket, hazánk kész a főbiztossággal való további együttműködésre, amihez bátorítást kaptunk dele-

gációk kölcsönös cseréje révén is. Reméljük, hogy a közeljövőben megnyílik a menekültügyi hivatal budapesti irodája és több befogadóállomás — hangoztatta a nagykövet.

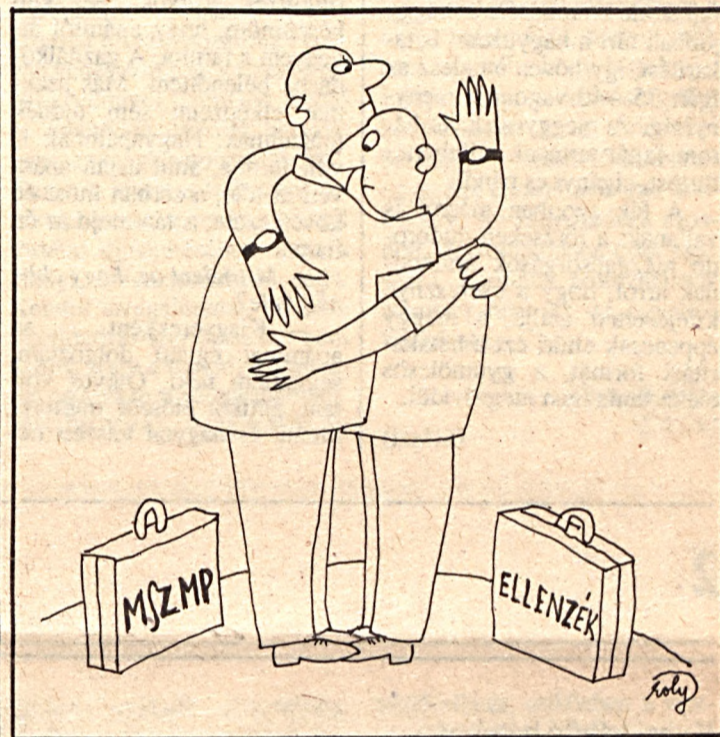
Jean-Pierre Hocké, a menekültügyi hivatal főbiztosa külön köszöntötte kormányunkat az 1951-es konvencióhoz való csatlakozásunk alkalmából, és hangoztatta, hogy lépésünk példamutató lehet a kelet-európai térség számára, elősegítheti más országok csatlakozását.

Az Országgyűlés második napja

Szerdán az államháztartási reform koncepciójáról és az 1989. évi feladatokról szóló előterjesztés feletti vitával folytatta munkáját az Országgyűlés. A folytatódó vitában Lékai Gusztáv kapott szót. Úgy vélte: az államháztartási reformtörekvések helyesek; kedvező irányú elmozdulást jeleznek, de aggodalomra ad okot, hogy az állam látványosan „kivonul” a társadalmi feladatvállalásból. Álláspontja szerint még további firtalékokat rejtenek a központi állami kiadások, így például az igazgatási, védelmi költségek. A felülvizsgálásra szoruló tételek közé sorolta a polgári védelmi kiadásokat is.

Lásztity Radomir a kulturális szférával kapcsolatos aggodalmairól szólt. Félő — mondotta —, hogy végül is az állam kivonul a kultúrából, s ez további hanyatláshoz vezet. Szerinte az adórendszer több intézkedése is sújtja a kulturális ágazatot. Fontosnak mondta, hogy a reform segítse az oktatás, az egészségügy, a kultúra és a tudomány fejlődését, mégpedig az állam szerepének mérséklődésével az újraelosztásban, illetve az önkormányzatok erősödésével.

folytatás a 8. oldalon

Nyílt levél a művelődési miniszterhez

A Szekszárdi Tanítóképző Főiskola Gyakorló Altalános Iskolájának tanítói és tanárai visszautasítjuk a 15 százalékos béremelésre tett javaslatát.

A 15 százalékos béremelést, melyet az oktatásügyi dolgozók kapnának 1989. szeptember 1-től, ellentétben van az

1988-ban kért 40 százalékos és akkor ígért 20 százalékos emeléssel.

Ismerve az Ön állásfoglalásait, úgy véljük, hogy a közoktatás jövőt alapozó feladatát

folytatás a 4. oldalon

ManDÁTUM

Fiskus suskus

Bár most a fiskus, az államkincstár dolgaihoz volna hozzáfűzni valóm, mégis katonai dolgokkal kezdtem. Kissé összevonva a képviselők elé terjesztett napirendi pontok közül e kettőt. A katonai eskü szövegében vannak ilyen kitételek: „... A népi vagyont megőrözm és megöriztetem”. Aztán: „Alárendeljeimről a legjobb tudásom szerint gondoskodom...”.

Bár tudom, a kormány nem katonaság, de mégis csak azért van, hogy gyámkodjon a nép felett, az állampolgárokról (alárendeltek?, alattvalók?) legjobb tudása szerint gondoskodik. Itt lehetne tartani egy kis pihenőt.

Ugyan milyen gondoskodás az, hogy államférfiúi alkalmatlanságok miatt elindítottak egy szegénységshullámot, melynek sorra esnek áldozatul az eddig középszínten élő családok? Az ésszerű, emberi élet megélése helyett újabb és újabb robotterhek vállalására kényszerülnek. Nem luxuscélok eléréseért. Csúpan a megélhetésért. Igaz, viszont valutatulajdonossá tettek mindannyiunkat. A ma született csecsemőtől, az emberi kor végső határára élőkig, hozzávetőleg ezeröttszáz dollár jut fejenként. Adósságban! Itt jöhet a második pihető. A népi vagyont megőrözm... Mire mentek el a dollár milliók? Higgyünk Békesi miniszternek. Az eddigi

pénzügyi rendelkezések, a támogatások és elvonások konzerváltak a működésüképtelen gazdaságot, mert akadályozták a prosperáló ágazatok fejlődésükben, ugyanakkor a deficitet termelőket meg fenntartották... Inpotens apparátusaikkal együtt.

Ebből következően a kormányzat állandó hitelvesztésben van — ahogy pénzügyi kifejezéssel éljek —, és nem tud nyíltan és őszintén beszélni, hanem állandó pusmogásra, suskusra kényszerül, zavaros és romlást hozó intézkedéseit illetően.

...Legjobb tudásom szerint gondoskodom... Ugy látszik, itt a legjobb tudásból ennyire futja. Avagy azt is mondhatjuk: vakok között a félszemű a király.

Ne legyünk azért kákán is csomót keresők, hiszen némi őszinteség mégis csak „felróható”. Olvasom az új katonai eskü tervezetét. Abban már nincs arról szó, hogy a nép vagy a nemzet vagyonát megőrözm. Talán abból a józan helyzetelmérésből: ha így megy tovább, már nem lesz mit őrizgetni?

Czakó Sándor

Michnik, Kuron, avagy:

kik lépjenek a nomenklatura helyébe?

Zavarbaejtő győzelem — általában így minősítették a francia lapok a Szolidaritás jelöltjeinek elsőpró sikerét a kétfordulós lengyel választásokon. Az áprilisi kerekasztal-megállapodás értelmében a lengyelek szabadon választhatták meg szavazásukat (melynek ismeretes módon nincs tényleges hatalmi szerepe), és dönthettek arról, hogy megkapja-e az ellenzék a parlamenti helyek harmincöt százalékát (a megállapodással a helyek kétharmadát eleve magának ill. árnypártjainak tartotta fenn a lengyel kommunista párt). Az ellenzék attól tartott, nem tud kellőképp fölkelni és mozgósítani a választásokra. Ezért volt fontos számára, hogy megjelenjen a Szolidaritás „választási napilapja”, a Gazeta, melynek egy számát, mutatásban és teljes fedelmében, még egyik májusi számának mellékletként közölte franciául a Libération. Az első független napilap Kelet-Európában — írta nagy betűs címben róla a Monde. (Mi itt a Dunántúlon, lévén Párizs a térkép szerint szintén dunántúli, tudjuk szerényen, hogy ez pontatlan: a Dátum pár nappal előbb indult.) Választási hadjáratában a lengyel ellenzék több francia gesztus segítette: a

francia választási kampányok egyik reklámszakembere utazott oda csapatával, fölajánlva közreműködését; Yves Montand is Lengyelországba röpillt, agítani a Szolidaritás mellett. Látványos gesztusok is lehetnek szépek és méltányolhatók, a választások eredményét azonban, úgy tetszik, ezek kevéssé befolyásolták. A lengyelek egyszerűen leszavazták a hivatalt, a hatóságot, az apparátust, a pártállamot. Nemcsak a szabad voksokkal a Szolidaritásnak juttató szénátus példázta ezt, hanem a kelet-közép-európai államok hírhedtje vált „országos listájának” sorsa is. A hatalom számára nélkülözhetetlennek ítélt honatyák indultak ezen mindig. A lengyel szavazók az első fordulón egyszerűen áthúzták az egész listát, egyetlen jelöltet sem választottak meg, nem latolgatták, ki az közülük, aki esetleg reformerként van számoltartva. Így aztán a második fordulóra ez az „országos lista” funkcióját veszítette. Eredménye mindennek a zavarbaejtő győzelem.

Hogy mi is benne a zavarbaejtő, azt a lengyel ellenzék három jelese taglalta a francia köztársasági elnök varsói útját megelőző napokban. A törté-

nész professzor Geremek a tévé egyik sztár-riporter-asszonyának nyilatkozott az esti híradót megelőző teljes órán át, választékos francia nyelven. A lengyel ellenzék atyjaként aposztrofált Jacek Kuron a Libérationnak, a nála egy nemzedékkal ifjabb Adam Michnik pedig a Monde-nak adott nyilatkozatot. (Tartozik hozzá a francia közvéleményt formáló képhez, hogy az itteni újságírók számára régtől ismerős mindháromnak arca és neve. Michnik mozgalmas napjairól, Gdansk és Varsó közt zajló magánéletéről, az otthonülő természetű Kuron tárt ajtajú lakásáról képes bulvár-magazin közölt még korábban beszámolót, idézve hosszan anekdotákat, nem mindig pontos, de mindig emlékeztető szövegét. A zavar veleje annyi, hogy a politikai kép riktóan egyértelmű. Geremek még a választások előtt szögezte le, hogy a lengyeleknek „elegük van”, s hogy most teljesen szabad választásokra azért nem kerül sor, mert „azt a párt nem élné túl”. A szavazók kifejezték mégis érzelmeiket és preferenciáikat. Michnik szerint ez nem a jelenleg kormányon lévő veresége, hanem „a sztálini rezsimé, a kaszárnya-kommunizmusé”.

Amit Tocqueville mondott, ezáltal is igazolódott. „Rossz kormányzat számára nincs nehezebb pillanat, mint az, amikor megpróbál egy kicsivel jobb lenni.” Voksok nem változtatják meg Lengyelország geopolitikai helyzetét, folytatta, ezért a parlamentáris demokráciához vezető út közös kell hogy legyen, s kölcsönösen tiszteletben kell tartani a kerekasztal-megállapodást. „Bizom honfitársaim bölcsességében” — tette hozzá, majd elmondta, hogy ő úgy látja, a szovjetunióbéli és a lengyelországi demokratikus erőknél szövetkezniük kell, más kiút nem lévén, az ellenzéknek pedig Magyarországon éppúgy, mint Lengyelországban, két csapdát kerülnie kell: a zsákutcát, a nomenklaturává alakulást. „Meg kell maradni ellenzéknek, betartva a játékszabályokat. Ugyanakkor kerülni kell a konfrontációs retorikát”.

A méltányolhatóan mértéketes és diplomatikus ellenzéki fogalmazásmódnak a geopolitikán kívül más okai is vannak; ezekre Kuron világít rá: Lengyelországban a hatalmat az apparátus, a neomenklatura birtokolja, melynek többszáz-ezer tagja a következetes kont-raszelektió jegyében került az

államigazgatás, a hadsereg, a rendőrség, a gazdaság kulcs-pozícióiba, alkotva régóta már valóságos társadalmi csoportot, érdek- és eszmeszövetséget. „Ideológiájuk immár nem a kommunista ideológia. Lengyelország megmentőinek tartják ők magukat. Mindnyájan azt képzelik magukról, azt hiszik erősen, hogy az ország jövőjére egyesgyedül ők a garancia. Garancia mi ellen? A szovjet intervenció ellen.” Ahhoz, hogy a kormány sikert értesen el, hangoztatja Kuron, az egész apparátust kellene megisztátnia, vagyis nem egynemely tagjától megszabadulnia, hanem az mint társadalmi csoportot megszüntetnie. Ha ez sikerülne, az „maga volna a forradalom”.

Fölvetődik viszont akkor a kérdés, hogy kik is léphetnének a nomenklatura helyébe, hisz negyvenöt éve ez az apparátus nem tesz mást, mint módszeresen irtja lehetséges vetélytársait, s ha semmi másban nem, hát ebben majdnem teljes sikert ért el. Hirtelen váltás tehát kaotikus helyzetet teremtene. Ez azonban pusztán hipotézis, mert elképzelhetetlen, hogy a nomenklatura önszántából és azonnal föladja pozícióját. Nyilván védekezni fog, s ha ezt fogal-körömmel, „minden lehető és lehetetlen eszközt bevetve teszi, az maga a polgárháború”. Kuron a kiutat a fokozatos átmenetben, az apparátus alulról történő újjáépítésében, azaz a „helyi öngazgatásban” látja. Keretül szolgálhatnak ehhez a Szolidaritás-szervezetek, s nem kizárt, hogy a meglévő apparátus egy része is felhasználható-nak bizonyul. A politikai és

szakszervezeti keretek ilyen ki-épüléséhez s általuk az alkalmas emberek fölszínre kerülte-hez, illetve formálódásához sok időre van szükség. A Szolidaritás ily irányú minimális tervehez előirányzott idő: négy év. Egyelőre viszont szó sem lehet arról, hogy a Szolidaritás kormányt alakítson Lengyelországban, mondja Kuron, még kevésbé arról, hogy miniszteri tárcát elfogadjon; attól ugyanis igazában semmi sem változik meg, legföljebb az történhet, hogy lesz egy-két miniszter, aki csak statisztika-szerepet játszhat.

A nyilatkozatokból kirajzolódó kép tehát komoran ígértes, és két összetartozó kérdés olvasható ki belőle. Egyik: tanúsítsanak önmérsékletet a lengyelek, viseljék el mind nehezebben tűrhető köznapjaikat bölcsen, vagyis cselekedve szívesen a holnap érdekében. Másik: a nomenklatura, a Gyilasz által „új osztálynak” nevezett uralmi elit túlságba ne vigye érthető ellenállását, sőt, barátkozzon meg lassan a távlatlalt, hogy fokként, a bürokratikus számlátraján kezdve, mind többet kell majd átengednie holmi jöttment alattvalóknak s így jövőendő státusfértáknak a maga hatalmából, melyet csak arra használt, hogy birtokolja. Ennyi erényt — szívósságtól a bölcsességen át a történelmi belátásig — halandó embertől egyszerre elvárni már-már kockázatos. Az ellenzéknek mon-dott, de voltaképpen csak egyszerű, normális politizálásnak azonban nem ez az egyetlen kockázata.

Zirkuli Péter
(Párizs)

1989. június 29.

DÁTUM

3

2.

Európában főként az 1960-as évektől kezdődően egy sajátos „epidemiológiai” vagyis „járványtani váltás” történt a hagyományos drogvisszaélésről az ifjúsági kultúra drogfogyasztás felé. Az ilyen értelmű drogprobléma „hivatalosan” 1968-ban merült fel először Magyarországon.

Rendőrségi jelzések érkeztek, hogy egyes, fiatalokból álló csoportok alkoholt szedatohipnotikus hatású gyógyszerekkel együtt fogyasztanak. Iskolák, oktatásügyi hatóságok, az egészségügyi szolgálat és egyéb informátorok további jelzése szerint a hetvenes évek első felében kezdett terjedni a ragasztószerek használata és az antiparkinsonos hatású gyógyszereké; polytoxikomániás esetek is megjelentek. 1975-től Opiátok, Codein-származékok, Amphetamin-származékok és marihuána egészítették ki a korábbi repertoárt.

1975-től megindult a szervezettebb segítségadás új formáinak kialakulása, kialakítása is. Egészségügyi, közművelődési és egyházi keretek között kezdődött meg ez az ellátás.

A nyolcvanas években alakult ki az intravénásan adható narkotikumoknak, nem egyszer a kemény drogoknak használata a drogozó ifjúsági szubkultúrákban.

Pontos adatokkal nem rendelkezünk a drogvisszaélés elterjedéséről. Kiseb vizsgálo-

dások egyes speciális ifjúsági csoportok nagymértékű fertőzöttségét mutatták ki. Így a fiatalokú bűnelkövetők egyes csoportjainál az 1980-as évek elején azt találták az adatgyűjtések során, hogy a 43%-uk próbálkozott már droggal.

Ugyanakkor a regisztrált narkós fiatalok 1/3-a volt állami gondozott, a dependens — tehát a szertől már a biológiai függés állapotába került — narkósoknak pedig fele. Ez utóbbi csoport sajátos életformával rendelkezett: tanulmányai felhagyott, munkát csak epizódikusan végzett, céltalannak tűnő módon útrakelve, csoportokba verődve járta az országot.

1981-ben 3000 olyan fiatal volt, aki drogvisszaélés miatt valamilyen formában hivatalosan is regisztrációra került. Más adatgyűjtések arra utaltak, hogy egy regisztráltra 9—10 nem regisztrált drogos esik. Az összes drogfogyasztó becslült száma így számítva akkoriban harmincezer volt. Ugyan-csak kisebb létszámú vizsgálati személyre irányuló kutatások azt mutatták, hogy egy drogvisszaélő fiatal öt másik fiatalnak ad kipróbálásra szert, illetőleg 12 fiatalnak beszél róla, kedvező képet nyújtva a drogélvezetről.

A visszaélés propagációja tehát igen nagy, szétszórása sajátosan nagyenergiájú. Tudjuk, hogy e propagáció a droghullám kibontakozása idején mindenütt igen intenzív. Franciaországi kutatások például a 70-es évek elején azt találták, hogy a középiskolások 30%-ának attitűdjei megengedték a

Dr. Kolozsi Béla:

DROG-GONDOK

drogkipróbálással szemben, 13%-uk pedig egyenesen súlyosan veszélyeztetett volt.

A drogfogyasztókat ellátó speciális intézmények híján a pszichiátrián belüli szolgálatok látták el kezdetben — és jórészt ma is — a fiatal toxikománokat. Műd nyílt így e szolgálatok egyéb betegkörével való összehasonlítás során egyfajta jellegzetes családstruktúrát feltárni. Azt találták e vizsgálatok során, hogy míg Magyarországon a drogot nem használó, de egyébként viselkedésüket illetően ún. disszociális, nem adaptív serdülők gyakran származnak gyermeküket egyedül nevelő anya családjából, addig a drogos serdülők inkább egy másik, jellegzetes, sérült családféleségből kerülnek ki: az ilyen fiatal szülei elváltak, a beteg az újra férjhez ment anya családjában él, ez a család törekvő, látszólag kiegyensúlyozott, ugyanakkor a korábbi házasságból származó gyermek érzelmileg elmagányosodik, kötődései kiüresednek, mintegy helyettesítésképpen pedig a droghoz való kötődés alakul ki.

A narkománia megelőzési programjait az ún. prevenció-s hármas keretei között szoktuk

megtervezni. Az elsődleges prevenció a populáció egészére, a másodlagos az új betegek-re vagy konkrétan veszélyeztetettek-re, a harmadlagos a rehabilitálандókra koncentrál.

E hármas séma keretei talán szűknek bizonyulnak a drogosok tekintetében. Sok tennivaló van össznépszerűségi szinten az általános jólét, a mentálhigié-né, az értékrend, a társadalmi rend tekintetében, kissé konkrétabb a humanisztikusabb családstruktúra és szokásrendszer vonatkozásában (anya-gyerekek viszony erősítésében), a házasságok stabilitásának és tartalmasságának elősegítésében, a fogyasztásra, alkohol és droghasználatra vonatkozó értékek tekintetében.

Sajátos megelőzési programokra van szükség a konkrétan veszélyeztetett ifjúsági csoportok körében, továbbá a droggal próbálkozók, használók, narkomániájukból rehabilitáltak és végül az aktuális toxikománok körében.

Természetesen sok apró gyakorlati fogása is van a terjedés prevenciójának. El kell kerülni például a gyermek- és serdülő-gyógyászatban a nyugtatók gyakori rendelését, ezek

ugyanis egyfajta „imprinting bevézési mechanizmussal” beépülnek a szervezet „emlékezetébe” és így későbbi feszültségek idején keresni kezdi a beteg a vegyi anyag eredetű megnyugvást. Gyermekek alkoholfogyasztása ugyanezért (is) kerülendő.

A drogosok orvosi, szociális, emberi segítségére jelenleg rendelkezésre álló intézményrendszer elégtelen. A korszerűbb ellátási formák, szolgáltatások kezdeményei részint létrejövésben vannak, részint rövid távú tervek tárgyai.

Ezek feladatai közé tartozik majd a segítségre szoruló ellátása, különféle önszolgáltató csoportok támogatása, „szülő-csoportok” és probléma-konzultáló csoportok működtetése, tanácsadás, önfenntartó lakóközösségek kialakítása, intézmények koordinálása.

Egyes korszerű pszichiátriái osztályokon már megkezdődött a drogosok szociálpszichiátriái jellegű ellátása, amely „drogalternatívák” nyújtásával igyekszik a drog érzelmi hatását pótolni, egyfajta pótkielégülést biztosítani: autogén tréninggel, sporttal, jógával, alternatív csoportokkal, szerepjátékokkal, fantáziajátékokkal, hipnózissal, helyenként az akupunktúra impulzusával, terápiás közösséggel és életforma műhellyel. Az előbbieket a droghoz kapcsolódás sok dimenziójában kínálnak pótkielégülést, eredményezhetnek ennek nyomán leszokást.

Jelenleg még igen szegény, a magyarországi narkomániától

védő ellátás, miközben a visszaélés mértéke hazánkban is folyamatosan növekedni látszik.

Becsléseken túlmenően, pontosabb adataink nincsenek a nyolcvanas évek második fele magyarországi ifjúsági narkomániájának igazi mértékéről. A regisztrált egészségügyi és rendészeti adatok növekedést jeleznek ugyan, de sokkal kisebb mérvű növekedést, mint amilyet az ifjúsági szubkultúrákban lefolytatott társadalomkutatások. Ez a lát-szólagos ellentmondás arra enged következtetni, hogy éppen az utóbbi években kezdett kibontakozni rohamosabban, dinamikusabban a fiatalok drogfogyasztása, ám ez a sajátos „robbanás” nem jelentkezik még a kontroll-szervek munkájának tükrében. Ennek az „elmaradásnak” összetett okai vannak. Az ok egyrészt magának a drogjelenségnek a természetében rejlik, hiszen a súlyosabb problémák megjelenéséhez évekre van szükség, másrészt az ellátó hálózat mennyiségi és minőségi elmaradottságában sem e hálózat elemeinek többsége nem szívesen vállalja fel a fiatal toxikománok ügyét, sem azok nem keresik fel az ellátó intézményeket, részint utóbbiak alacsony száma, ismeretlensége miatt, részint konzervatív gyógyító szemléletük és gyakorlatuk miatt.

folytatjuk

Kedves Lajos!

Sokat bajlódtam levelem keltezésével, hisz már régtől vajúdik! Pedig... már két-három napja hazaérkezésem után nekiláttam. Azután meg? Tudod — „a bokros teendők”.

Valahányszor (s ez egyre gyakoribb!) egy-egy olyan verssel szembesít a sors, aminek alá, vagy fölébe nevedet írtad, megszólal bennem egy hang — figyelmeztet, felelősségre von. S ez nem csupán a barátságából fakadó kötelességtudat hangja!

Egy, immár két év előtti emléket idéz. Kivételes élességgel elevenedik meg előttem egy esti kép, egy borozó, Debrecenben. Előttünk kancsónyi vörösborral, vitáztunk nyelvről, költészetről. Jómagam, s a lányok (a kis Orrcskai azóta megnyerte az országos vers- és prózamondó versenyt) az Anyanyelvi tábort vendégei voltunk, Te, patrióta s költő. Délután Ratkó Jóskaival találkoztunk, s még teljességgel az ő hatása alatt futottunk össze Veled. A kézszorításod kemény volt. — Nem hangzik idegenül a neved — mondtad, s a lányokra neveltél. Rövid úton a Simonyi öbester mellett döntöttünk. Az eszmélő ember mindig konkrét környezetében ébred rá a

világra. Arra, amibe született, s aminek megismerését, birtoklását szomjuhozza. A költő pedig — s ezek a Te szavaid —, mibenléténél fogva, az egyetemes dolgok letéményese. Legfőbb erényeinek az ihletettséget és a tudatosságot tartottad. Azután megismerhetünk két — akkor még nyomdafriś — versedet. Fanyar, kesernyés iróniájuk Villont asszociálta. (Ajánlásodban ezt vállaltad is.) Meggyőződen érett írások voltak. Emlékszem, egy nyelvi fricska (kibiccsant harmónia) tűnt kivált szellemesnek. Itt merült fel, a mondjam, de hogyan? dilemmája. „Az igazat mondd” kényszerét tartottuk elsődlegesnek mindahányan. Megnyerő hévvel beszéltél a hovatarozás tudatáról, sallangtalan magyarsággal. Varázsként hatottak szavaid, miként valamennyi versbeszéded is. Mohón vetettük rá magunkat minden fellelhető sorodra. A köteted, az Április ez még! — hiányzott (vártuk) nagyon. Több hónapos késéssel, de napvilágot látott végre! Jó aperitífnak bizonyultak a Küszöbök versei is, többük ismerősen szólt. „Amim van, azt kell fel-emelnem” — vallo. Tedd hát!, miként Kőlcsey, s Vitéz is.

Ölel:
Bayer Béla

Az SZDSZ és a román demokraták

Az SZDSZ üdvözlöi a román demokratikus emigráció hat képviselője és az MDF tíz tagja által 1989. június 16-án aláírt nyilatkozatot. Örömmel nyugtázzuk, hogy román demokraták magukévá teszik Erdély nemzetiségi, kulturális és vallási sokféleségének ügyét, és szót emelnek minden romániai kisebbség — köztük a magyar — jogaiért. Megelégedéssel vesszük tudomásul, hogy az MDF tagjai egyértelműen állást fog-

laltak a határrevíziós ábrándkergetés ellen, kimondva, hogy a romániai magyar nemzetiség és a magyar anyanemzet közötti szerves kapcsolatot nem a határok újrajárolása, hanem nyitottá válása útján kell helyreállítani.

Az SZDSZ és történelmi elődje, a magyar demokratikus ellenzék kezdetétől ebben a szellemben vállalt részt a határon túli magyar kisebbségek védel-

mében. Egyetértünk azzal, hogy törekedni kell a magyar-román viszony javítására, s hogy a javulás csakis „egy demokratikus irányú általános európai átrendeződés” keretében képzelhető el. Aki bárhol térségünkben a nemzetek és nemzetiségek közötti kiengesztelődésért, a kisebbségek jogaiért és a demokráciáért küzd, a szabad demokratákban megbízható szövetségesre talál. (OS)

A Népszabadság ismételt, legutóbb 1989. június 28-i számának 10. oldalán foglalkozott a kereszténydemokraták és az MSZMP közötti esetleges együttműködés kérdésével. Ilyen körülmények között feltétlenül szükség van arra, hogy egyértelműen leszögezzük pártunk ezzel kapcsolatos álláspontját.

Pártunk keresztény világnézeten alapuló határozott elvi politikát folytatott a múltban és kíván folytatni a jövőben is. Ez természetesen nem zárja ki, sőt a legtöbb esetben elkerülhetlené, szükségessé teszi azt, hogy az elveinkből következő gyakorlati következtetések és javaslatok megvalósítása érdekében együttműködjünk más világnézeti alapon álló pártokkal, vagy politikai mozgalmakkal. Egy ilyen szellemű együttműködés lehetősége a kommunista elveket vallókra is kiterjed. Köztudomású például, hogy a második világháborút követő években több nyugat-európai országot a kereszténydemokraták és kommunisták is magukban foglaló koalíciók kormányoztak.

Jelenleg konstruktív ellenzéki szerepet töltünk be. Gyakorlati politikai magatartásunkat az Ellenzéki Kerekasztalhoz való csatlakozásunk és az MSZMP-vel és más szervezetekkel lebonnyolítandó politikai egyeztető tárgyalásokban való részvételünk határozza meg. Az ezekben a tárgyalásokban való konstruktív szellemű részvétel már önmagában véve is a politikai együttműködés nagyon is határozott formája. E tárgyalások során nyilván arra törekszünk, hogy az ellenzék egységét fenntartva és a tárgyalásokon részt vevő összes féllel együttműködve, megfelelő megoldást alakítsunk ki a tárgyalások tárgykörébe felvetett súlyos problémákra.

Komoly érvek szólnak amellett, hogy a nemzet előtt álló problémák megoldására a szabad választások lebonyolítása után csak egy széles alapon álló és az összes konstruktív erőt magában foglaló nemzeti egységkormány lehet képes. Elveink nem teszik lehetetlenné egy ilyen politikai formációban való részvételünket, mindaddig, amíg egy ilyen esetleges nemzeti egységkormány a pluralista elveket valló politikai de-

demokrácia talaján áll, és gyakorlati célkitűzései is megfelelnek elveinknek. Most még korai volna találgatásokba bocsátkozni afelől, hogy egy ilyen megállapodásra lesz-e tényleges lehetőség, annyi azonban biztos, hogy esetleges részvételünk más fontos és konstruktív, jelenleg ellenzékben levő politikai erővel való egyetértésben kerülhet sor.

Befejezésül még kell állapítanunk, hogy a Népszabadság idézett közleménye tárgyi tévedéseket is tartalmaz. Dr. Grigassy László, a Kereszténydemokrata Néppárt szervezőbizottságának nem elnöke, de még csak nem is tagja. A szervezőbizottság elnöke dr. Keresztes Sándor, és a szervezőbizottság csak őt, dr. Keresztes Sándort hatalmazta fel arra, hogy a párt nevében akár a párt elvi, vagy politikai álláspontjára, akár szervezési és hasonló kérdésekre vonatkozóan nyilatkozzon. Ezúton is kérünk, hogy a sajtó és más tömegkommunikációs eszközök pártunk álláspontjára vonatkozóan csak az általa adott nyilatkozatokat fogadják el közlésre.

Pécsett

Az MDF ügyeleti szolgálata

A Magyar Demokrata Fórum Baranya megyei Szervezetének Irodája júliustól (elsőként július 3-án) ügyeleti szolgálatot tart.

Helye: Pécs, Hunyadi u. 20. MDF-iroda

Időpontja: hétköznaponként 15.00—19.00 óráig.

A Magyar Demokrata Fórummal, a helyi ellenzéki tömörülés további tagjaival (FI CU NOI, FIDESZ, FKGP,

SZDSZ, MSZDP, FDDSZ, Wallenberg Egyesület) kapcsolatos programok, információk, propagandaanyagok szerezhetőek itt be. Ugyanitt vásárolni is lehet a témával kapcsolatos szakirodalomból, könyvekből.

4

DÁTUM

1989. június 29.

Csillagok háborúja a kóla-fronton

Csillag, ujjatlan, váll nélküli fekete ruhában Madonna ül egy hatalmas fotelben, kezében egy doboz Pepsi-colával a kamerába néz, s igézően azt mondja: „Kívánj valamit!”. George Michael halványkék fénnel megvilágított színpadra fut fel, lenn rajongói, akik közül sokan Diet Coke-ot, azaz diétás Coca-colát tartanak a kezükben. A Coca-cola és a Pepsi-cola cégek közötti hirdetési háborúban a két megasztár csak a legutóbbi „tölteteket” jelentik, velük a sornak valószínűleg még egyáltalán nincs vége, s elődeik között is óriási nevek találhatók.

Az, hogy a két cég hirdetéseiben a termékek helyett sokkal inkább a hírességekre összpontosít, jól jelzi a modern reklámokban tapasztalható elmozdulást az áru-reklámtól a „tisztá” szórakoztatás felé. S ezzel együtt a marketing szakértői között nemcsak arról robbantott ki vitát, hogy milyen hatékonyak az ilyen hirdetések, hanem arról is szó esik, vajon mi az igazi célja ezeknek a reklámoknak.

Szakemberek azt mondják, hogy a két mammutcég már nem is a termeléshez, hanem az image-teremtő világhoz, a show business-hez tartozik. Mivel túl nagy különbség nincs a Coca és a Pepsi között — tartják —, ezért már sok újat nem tudnak mondani saját termékeikről. Amit viszont el tudnak mondani, azt az image-teremté-

sen keresztül kell, hogy megtegyék.

A valóban látványos és szórakoztató hirdetések nézve az embernek sokszor kételyei támadnak, vajon mit is akartak az adott hirdetéssel elérni. Egy-egy ilyen reklám után gyakorta előfordul, hogy az ember oda fordul a szomszédjához megkérdezni, mit is hirdettek valójában? Így a reklám nehezen tudja eredeti funkcióját betölteni: azaz vásárlásra rávenni a nézőt.

A legutóbbi kólareklámok leginkább egyperces mozifilmhez, rock koncerthez, vagy videokliphez hasonlítanak. Többükben az üdítőitalt alig említik meg, vagy alig-alig látható.

A cégek szerint viszont a világpiacra a zene és a sztárok könnyen átléphetik a kulturális akadályokat és növelik az eladásokat. A két óriás vállalat munkatársai a statisztikai adatokra hivatkozva azt hangoztatják, hogy az üdítőital fogyasztás jelentős mértékű növekedése a hírességekkel készített reklámok hatékonyságát bizonyítja.

A reklám egyik legfőbb célja, hogy „megerősítse” a termékek jelenlegi fogyasztását, hogy meggyőzze az embereket arról, a cég még mindig ott van a piacon. Ilyen értelemben ez sokkal inkább a status quo fenntartását jelenti, semmint a piaci részesedés növelését.

Hálátlan ügyfelek — hallatlan ügyletek...

Áll a bál a Bóly és Vidéke Takarékszövetkezetnél. Mint manapság szokás ugyanis, a korszerű gazdálkodás jegyében, s valószínűleg kihasználva az új pénzügyi szabályozók adta mozgásterét, ez a bankocskó is kiesztelt valamit, hogy magához édesgesse az ügyfeleit. A „nagy ötlet” lényege az volt, hogy ha valaki a bolyiaknál fizet be gépkocsira, azonnal kézhez kap egy négyezer forint értékű takarékbetétkönyvet. (Azt ne firtassuk, mitől üzlet ez a takszöveg, feltehetően ők is a tőke általános képletéből élnek, vagyis jól tudják: a pénzből idővel még több pénz lesz — ha ügyesen forgatják...)

Csak sajnálni lehet, hogy számításaikba — ez ma már

kristálytisztán látszik — apró hiba csúszott. Mégpedig ugyanaz — ha nem túl távoli a hasonlat —, mint a kommunizmus-idea megteremtőjébe: nem számoltak az emberi természettel. Mert milyenek a hálátlan ügyfelek: ahelyett, hogy egyre-másra fizetnének a drágábbnál drágább autókra, s türelmesen várakoznának három-négy-hat évet újdonsultj járgányukra (s közben békésen fröccsözgetnének) nos, ehelyett már másnap lemondják a gépkocsi-előjegyzésüket és...

...és zsebükben cirka négyezer forint nettó nyereséggel kényelmesen hazautaznak a helyijáratú autóbusszal. A takarékszövetkezet egyik veze-

Másodvetés

Kapfinger András felvétele

Nyílt levél a művelődési miniszterhez

folytatás az 1. oldalról

egyformán ítéljük meg. Az Ön felelőssége, hogy biztosítsa a közoktatás legjobb anyagi és személyi ellátottságát. Elvárjuk Öntől, hogy átgondolt, alapos programmal, és ne megalázó félmegoldásokkal próbálja orvosolni mindannyiunk által nemzeti sorskérdésnek ítélt közoktatásügyünket. Ennek elkerülhetetlen feltétele a pedagógusok béreinek radikális rendezése. Azt is elvárjuk, hogy a döntésekről, azoknak végrehajtása után, kapjon a sajtó világos és egyértelmű tájékoztatást.

Nem tartjuk tisztességesnek, hogy tanítókat, tanárokat, szülőket, gyermekeket és a társadalom egészét egymás ellen kiélezve, olyan kérdésekben ál-

lítsák szembe, melyeknek megoldása csak közös elhatározással és végrehajtással valósítható meg.

Kérjük a miniszter urat, hogy olyan döntéseket hozzon és hajtsaon végre, amelyek nem hozzák lehetetlen helyzetbe az oktatásügy dolgozóit. Türelmünk népnép iránt érzett felelősségünk miatt fogyott el.

Nem vagyunk hajlandók további halogatásban és elodázásban részt venni. Ha mindez elkerülhetetlen, szeptember hónapban, valódi munkabeszüntetéssel adunk nyomatékokot követeléseinknek.

Döntésünkről az ország nyilvánosságát és társintézményeinket külön is értesítjük.

L. S.

Az osztályozó „folytatódik”...

Folytatódik a harc a Vasas és a Szeged labdarúgó csapatai között az NB I-es tagságért. Amint ismert, a fővárosi együttes az utolsó percben megadott büntetővel vívta ki a jogot az élvonalban maradásra, de a tiszapartiak nem hagyták annyiban a dolgot, s két óvást postáztak az MLSZ címére. Zádori Gyula technikai vezető úgy véli, a jelenleg érvényes szabályok alapján újrajátszás nélkül győztesnek kellene kihirdetni a szegedieket.

Az első, Fáy utcai találkozó Teodoru Vaszilisz, a Vasas játékosa nem léphetett volna pályára, mivel a mérkőzést megelőzően összegyűjtött három sárgalapot, ami után eltiltás jár.

A vasárnapi sorsdöntő mérkőzést miért óvták meg?

Erre két okunk volt. Az egyik a pálya rossz világítása. A küzdelmet az utolsó három percben már nem lett volna szabad tovább engedni, mivel a játéktér kétharmada fél-

homályban volt. Az óvás másik oka, hogy véleményük szerint Németh Lajos játékevető akkor is helytelenül járt el, amikor nem rendelte el a büntető újrarágását. A találkozóról készült felvétel is egyértelműen bizonyítja: a labda ellövésének pillanatában hárman is a tizenhatoson belül tartózkodtak. Ezt a szabálytalanságot a bíró nem vette figyelembe.

Még mindig vitatják a büntető jogosságát is?

Szabó Gyula balszerencsénkre kézzel ért a labdához, s ezen a tényen nem is érdemes vitatkozni. De a játékos is úgy érzi, hogy önkéntelenül követte el a szabálytalanságot, mivel felugrás közben valaki hátulról meglökte. (A videofelvétel nem ezt mutatta. — a szerk.)

Mit vár az óvástól?

Számomra teljesen egyértelmű: a Szegedet kell győztesnek nyilvánítani... — mondta végezetül Zádori Gyula.

Hétpróbás próbázók

Remekeltek a Bázis atlétái

A dél-dunántúli megyék területi összetett atlétikai bajnokságán, Zalaegerszegen a Bázis atlétái az alábbi dobogós helyezéseket érték el.

Lányok. 15 évesek, hatpróba: 2. Sztérgár Tímea. Csapatban: 1. Bázis. 14 évesek, ötpróba: 2. Nagy Dóra, (B változat), és Mihácsi Ágnes (C változat), 3. Kiss Enikő (A változat). Csapatban: 1. Bázis. 13 évesek, ötpróba: 2. Bokány Renáta (A

változat), Trinn Csilla (C változat). Csapatban: 3. Bázis.

Fiúk. 14 évesek, ötpróba: 1. Magyar Ferenc (A változat) és Kiss Gábor (C változat), 2. Komáromi Rajmund, 3. Gyimesi Imre (mindkettő B változat). Csapatban: 1. Bázis. 13 évesek, ötpróba: 1. Otterbein László (B változat) és Mateasics József (C változat), 2. Borbás Péter (C változat), 3. Grósz Dániel (A változat). Csapatban: 1. Bázis.

Siófok: nem várt hazai fiaskók, váratlan idegenbeli sikerek

Egy kiscsapat, melyből lehet középcsapat

Élvonalra érett fiatalok és rutinos rókák egyvelege

A mindössze négyéves NB I-es műltra visszatekintő Siófoki Bányász vezetése a most maguk mögött hagyott bajnokság kezdete előtt, magasabbra emelte a mércét. A 7—10. helyek egyikének megszerzését tűzték ki célul, amiben már markánsan kifejeződött annak igénye, hogy az NB I egyik Hüvelyk Matyi csapatából legyen egy olyan középcsapat, melynek nincsenek kiesési gondjai. A tabella sok mindent elárul: a 12. helyen végzett Siófoki Bányász nem lett középcsapat, de kiesési gondjaik sem voltak a bajnokság során. Igaz, hogy az utolsó fordulóban a Balaton-partiaknak is meglehetősen nehéz volt kikapni a Videotontól és a forduló további fejleményei számukra a lehető legszerencsétlenebbül alakultak, akkor az osztályozón a pótvizsga vár a piros feketékre. Am ez a sors igazságtalan lett volna.

...Mert a Bányász egész évi ténykedésével olyannyira meggyőző volt a szurkolók és a szakma számára, hogy amikor szóba kerültek a potenciális kiesőjelöltek, a Siófok neve nem hangzott el. Az osztályozó bevezetésével pedig a mezőny csaknem fele veszélyeztetve volt. Az új edző, Gellei Imre dirigálta Siófok viszont merészebb álmokat is szövögethetett, mint a bentmaradás. A Rába ETO elleni 2-0-ás vereséggel végződő hazai mérkőzés előtt még nagy esélyt láttak a

cél megvalósítására a Balaton partján, de a fiaskó után ellillant a remény. Ezt követően a siófoki gárda már nem volt képes olyan „huszárcsinyekre”, bravúros idegenbeli győzelmekre, mint amiket a bajnokság során korábban produkált. Pedig éppen az idegenbeli vitézkedés jelentette az egyik új arcát a Siófoknak: a tavaszi szezon elején például a Fradi otthonából távoztak pontokkal, majd a véghajtásban a bajnokaspiráns MTK-nak sem adták meg magukat a Hungária körúton. Ha a korábbi hazai eredményességet át tudják menteni, akkor révbe értek volna.

Az elszalasztott lehetőség miatt valójában kevesen bánódhatnak a Balaton fővárosában. Úgy tűnik: Gellei Imre edzőnek sikerült megoldani — vagy legalábbis jó úton halad — a fiatalítást. Beépült a csapatba Bíró, így Horváth Győző mellett még egy biztos kezű kapusa van a csapatnak. A középhátvéd Aczél pedig nemcsak beépült, hanem biztos csapattaggá is vált. A többiekkel egyenrangú, a csapatba kerülésért versenybe lépő játékosok váltak: Freppán, Szabó B., Krausz (ez utóbbi ha szóhoz jutott, nagyon fontos gólokat lőtt), de a csak néhány össze-

csapáson játszó Burai sem okozott csalódást.

Visszont igazi tudása alatt teljesített Quirikó és Zsadányi, a két kulcsember, akiket más klubnál is szívesen látnának. Nem a klasszikus értelemben véve játszottak rosszul, konkrétan arról van szó, hogy adósok maradtak a gólokkal. Különösen a visszavont centerként játszó Zsadányi, aki az elmúlt bajnokságokban nem csak eredményesebb volt, hanem időnként a karmesteri pálcát is magához ragadta. Amikor télen a teremlabdarúgó világbajnokságon gólkirály lett, mindenki várta, hogy a gólszerzést a nagy pályán is folytatja majd.

Ha ők ketten igaziak, és nem esik ki sérülés miatt egy teljes idényre a csapatból a rutinos, gyors csatár, Borostyán, hasonló ok és eltiltás miatt a kiegyensúlyozott, megbízható hátvéd, Szabó L., akkor talán... Talán már az idén középcsapat lesz a Dávidból.

Ami késik valószínűleg nem múlik. A mai Siófok a feltörekvő fiatalok és a rutinos, még nem levezetés gyanánt focizó idősebbek sajátos egyvelege, amelyben van perspektíva. S ha a következő bajnokságban abból is kigyógyulnak, hogy saját főlényük közben egy-egy bekapott gól után nem esnek össze, nem lesz pánik, akkor újra elindulhat így nyár elején az a sétahajó, amelyen a sikeres bajnoki éveket szokták megünnepelni.

Bálint Gy.

Az idényzáró mérkőzésen a Videoton ellen a büntetőpárbaj elvesztése után egy pontot tartott otthon a Siófok. Freppán a sötét mezés Végh és Csucsánszky között indít támadást.

1989. június 29.

DÁTUM

5

Milan Kundera:

BÚCSÚKERINGŐ

12.

Olga tovább fecsegett, de Jakub semmi másra nem tudott gondolni, csak arra, hogy az imént mérget adott az ismeretlen nőnek, és az bármelyik pillanatban lenyelheti.

Hirtelen történt, gyorsabban, mint ahogy képes lett volna fel-fogni. Rá sem ébredt voltaképp, mi történik.

Olga egyre keserűbben ecsetelte, milyen szörnyűség esett meg vele aznap délelőtt, és Jakub lélekben megpróbálta meggyőzni magát róla, hogy ő az üvegcsét nem akarta odaadni, és a lány kényszerítette rá.

De amint ez az eszébe ötlött, nyomban rá is döbbsent, milyen olcsó kifogás. Ezer lehetősége volt, hogy ne hallgasson a lányra. Durvaságával szembeszegezhette volna saját durvaságát. A legfelső tablettát nyugodtan kirázhatta volna a tenyerébe és zsebre vághatta volna.

Es ha már nem volt elég lélekjelenléte és nem tette meg, utána-szaladhatott volna, hogy bevallja: az üvegben mérget van. Végül is nem lett volna olyan nehéz megmagyarázni, hogyan került az ő tablettája az üvegbe.

Ő pedig ehelyett itt ül és Olgát hallgatja, ahelyett, hogy felállna és a nővér után rohanna. Hiszen még nem késő. És neki kötelessége lenne mindent megtenni, hogy megmentse az életét. Akkor meg miért itt ül, és miért nem mozdul?

Olga tovább beszélt, ő pedig azon töprengett, miért nem mozdul voltaképp.

Úgy döntött, hogy azonnal fel kell állnia és el kell indulnia, hogy a lányt megkeresse. Azon gondolkodott, hogyan magyarázza meg Olgának, hogy azonnal mennie kell. Elmondja neki, mi történt? Rádöbbsent, hogy ezt nem szabad megtennie. Mert mi lesz, ha a nővér elébb beveszi a tablettát. Megengedhetné-e magának, hogy Olga tudomására hozza: ő, Jakub, gyilkos? S ha netán még időben utolérné az ápolónőt, azt hogyan magyarázza meg Olgának, miért vívódott olyan sokáig? Hogyan magyarázza meg, egyáltalán miért adta át az üveget a nőnek? Már maga az a tény, hogy percek óta itt ül és habozik, elég lenne hozzá, hogy minden elfogulatlan szemlélő gyilkosnak bélyegezze!

Nem, nem oszthatja meg a titkát Olgával, de akkor meg mit mondjon neki? Hogyan indokolja meg, hogy egyszerre csak feláll az asztaltól és valahová elszalad?

De egyáltalán fontos az, mit mond neki? Miféle hülyeségekkel foglalkozik még mindig? Egy élet forog kockán? Mit számít ehhez képest, hogy mit gondol Olga?

Tudta, hogy mindaz, amin rágódik, teljesen lényegtelen, és hogy minden újabb másodperc, amelyet habozással tölt, tovább

növeli a veszélyt, amely a nővér életét fenyegeti. Voltaképp már most is késő. Amíg ő itt vívódott, a lány és társa már olyan messze került a borozótól, hogy azt se tudná, merre induljon utánuk. Honnét találja ki, merre mentek? Merre keresse őket?

De ugyanakkor azzal is tisztában volt, hogy ez is csak egy újabb kifogás. Nehéz lenne ugyan gyorsan megtalálni őket, de korántsem lehetetlen. Most még nincs későn, hogy tegyen valamit, de azonnal tennie kell, különben csakugyan késő lesz!

— Amint felébredtem, rögtön tudtam, hogy ma rossz napom lesz — mondta Olga. — Elaludtam, későn érkeztem a reggelihez, már nem akartak adni, a fürdőben ott voltak azok a hülye filmek. Pedig én olyan borzalmasan szeretném, hogy ma, amikor utoljára vagyok veled, ma minden tökéletes lenne. Nem is tudod, milyen fontos ez nekem. Mondd, Jakub, tudod te egyáltalán, milyen fontos ez nekem?

Áthajolt az asztal fölé és megfogta a férfi kezét.

— Ne félj, minden remekül alakul majd — mondta erőlködve a lánynak, mert teljesen képtelen volt figyelni rá. Egy belső hang állandóan azt hajtogatta, hogy a nővér reitküljében mérget van, és ő, Jakub felelős a lány életéért és haláláért. Ez a hang tolatkodóan folyamatos volt, de meglepően gyenge is, mintha túlságosan is nagy mélységekből szólna.

13.

Klíma az erdei országúton hajtott Ruzenával, és megállapította, hogy ezúttal hiába furikázza luxuskocsival a lányt, semmiféle, az ő szempontjából kedvező hatása nem lesz a dolognak. Ruzena nem hagyta, hogy kibillentse makacs zárkózottságából, s így a trombitás hosszú időre elhallgatott. Amikor már nagyon terhes lett a csend, megkérdezte:

— A koncertre eljössz?

— Nem tudom.

— Gyere el — mondta, és az esti hangverseny ürügyé lett a további beszélgetésre, s egy kis időre elterelte őket konfliktusuktól. Klíma azzal próbálta szórakoztatni a lányt, hogy a doboló főorvos rovására tréfálkozott, és lélekben elhatározta, hogy a Ruzenával megvívandó döntő ütközetet estére halasztja.

— Már előre örülök, hogy a hangverseny után megvász. Úgy, mint legutóbb, mikor itt játszottam...

Mikor kimondta az utolsó szavakat, akkor tudatosodott benne azok jelentése. Úgy, mint legutóbb... Ez azt jelentette, hogy a koncert után szeretkeznük kellene. Istenem, hogyan lehetséges, hogy ezzel az eshetőséggel egyáltalán nem számolt?

Furcsa, de eddig a pillanatig eszébe sem jutott, hogy le is felelhetne a lánnyal. Terhessége csendesen és feltűnés nélkül átalakította olyan lényvé, akihez gondolataiban nem a szexualitás, hanem a veszély és a szorongás kapcsolódott. Elhatározta ugyan, hogy kedvesnek, gyöngédnek kell lennie a lányhoz, hogy csókolgathatja és simogathatja kell őt, s mindezt gondosan tette is, csak hogy pusztá jelként, eszközként tette, a test bármiféle érdeklődése nélkül.

Mikor ezt most végiggondolta, eszébe jutott a legnagyobb hiba, melyet ezekben a napokban elkövetett az volt, hogy nem számolt

vele: Ruzena teste érdektelenné vált számára. Igen, most már egészen világos volt számára (és haragudott barátaira, akikkel a dolgot megbeszélte, hogy erre nem figyelmeztették): elkerülhetetlenül fontos, hogy lefeküdjön vele. Mert az a hirtelen jött idegenség, melyet a lány olyan váratlanul magára öltött, s melyen ő képtelen áthatolni, az éppen ezáltal alakult ki, hogy testük távol maradt egymástól. Az, hogy a gyermeket — méhének gyümölcsét — elutasította, azzal is járt, hogy elutasította a lány egész állapotos testét. Pedig éppen hogy nagyobb érdeklődést kellene tanúsítania a teste iránt. Ki kellene játszania ezt a még lányos testet az anyaság által deformált testtel szemben, és az előbbiben szövetségesre lennie.

Mikor mindezt így végiggondolta, újabb remény ébredt benne. Megszorította Ruzena vállát és odahajolt hozzá.

— Ne veszekedjünk többet, drágám, azt én nem tudom elviselni. Meleglőd, minden jóra fordul. A fontos az, hogy együtt vagyunk. Ezt az éjszakát nem adjuk senkinek, és ugyanolyan gyönyörű lesz, mint az utolsó éjszakánk volt.

Egyik kezével a kormányt fogta, a másikkal a lány vállát ölelte, és egyszerre úgy érezte, hogy messze, valahol a zsigerei mélyén megszólal benne a vágy, érinteni kívánta a lány meztelen bőrét, és ez örömmel töltötte el, mert csakis ez a vágy volt képes biztosítani számára az egyetlen közös nyelvet, melyen érintkezhet a lánnyal.

— És hol találkozunk? — kérdezte a lány.

Klíma hirtelen rádöbbsent, hogy az egész fürdő látni fogja, kivel távozik a koncert után. De nem volt kiút.

— Rögtön, amint véget ér, gyere be hozzám a színpad mögé.

14.

Míg Klíma a művelődési házba sietett, hogy utoljára elpróbálja a Saint Louis Bluest meg a Szentek bevonulását, Ruzena fürkésze körülnézett. Az előbb, az autó visszapillantó tükrében észrevette, hogy Franta messziről követi őket a motorján. De most nem volt sehol.

Úgy érezte magát, mint az üldözött, akit az idő kerget. Tudta, hogy holnapig el kell döntenie, mit akar, de továbbra is épp olyan tanácstalan volt, mint eddig. Az egész világon nem volt egyetlen lélek, akiben bízott volna. A saját családjá idegen volt számára. Frantisek szerette, de ő éppen ezért nem bízott benne (ahogyan a szarvasúró nem bízik a vadászban). Klímának nem hiit (ahogy a vadász nem bízik a szarvasban). A kolléganőivel ugyan barátkozott, de teljesen még nekik sem hiit (ahogyan a vadász sem bízik a többi vadászban). Egyedül lépkedett az életben, igaz, az utóbbi hónapokban akadt egy furcsa társa, akit a méhében hordott, és akiről egyesek azt mondták, hogy az az ő legnagyobb boldogsága, szerencséje, mások meg az ellenkezőjét, neki pedig egyáltalán semmiféle kapcsolata nem volt vele.

Semmit sem tudott. Telve volt nemtudással. Ő maga nem volt egyéb, csak egy nagy nemtudás. Még azt sem tudta, a lába hová viszi.

folytatjuk

Köszöntjük
PÉTER ÉS PÁL
nevű kedves olvasóinkat

A Péter görög eredetű név, jelentése: köszikla. Feltehetően, hogy a magyar változat a latinból alakult ki, nem a hasonló német név átvétele.

Legfőbb védőszentje az apostolfejedelem, akit maga Jézus tett meg a katolikus egyház fejévé, és adta a Péter nevet a korábbi Simon helyett.

A Pál névről hétfői számunkban is írtunk már, ezért a védőszentek közül ma Keresztes Szent Pált említjük, aki szerzetalapító és hatásos szónok volt, 1775-ben halt meg. Június 29-nek külön is van jelentősége, ezen a napon ünneplik a római bazilika felszentelését.

A Nap két: 3.50 órákor
nyugszik: 19.46 órákor

A Hold két: 0.14 órákor
nyugszik: 16.11 órákor

A tűzoltóság kérese

A Tűzoltóság Országos Parancsnoksága kéri a június 29-i arató napi demonstráció szervezőit és résztvevőit, hogy a közutakon biztosítsák a megkülönböztető jelzéseket használó tűzoltó gépjárművek gyors haladását, megadva ezzel a bajbajutottak számára a mielőbbi segítségnyújtás lehetőségét. Tegyük lehetővé, hogy a tűzoltóság e napon is teljesíthesse hivatását. (MTI)

A Szekszárdi német színháznak

Autóbusz — ajándékba

A Donauschwäbische Kulturstiftung (Baden-Württemberg tartomány, NSZK) egy Mercedes-Benz autóbuszt ajándékoz a Szekszárdi Német Színháznak (Deutsche Bühne).

A járművet ünnepélyes keretek között dr. Christian Steger úr az alapítvány ügyvezető igazgatója adja át Szekszárdon július 1-jén 10 órákor a színház előtt (Mártírok tere 10.)

—A gyógyszerárak és az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság megállapodása alapján július 1-jétől — elsősorban a forint leértékelése miatt — emelkedik egyes gyógyszerek termelői ára. A lakossági terhek növekedésének elkerülése érdekében a termelői árak emelése 1989-ben nem jelenik meg a gyógyszerek fogyasztói árában, illetve a térítési díjakban, tehát a betegeknek nem kell az eddiginél többet fizetniük a gyógyszerekért a patikákban. A megállapodás szerint a gyógyszeripar az áremelésnek azon részéről mondott le, amely a lakosságot terhelte volna, a társadalombiztosítás pedig a fennmaradó többletet vállalta magára.

Nyílik az Aréna

Új ifjúsági szórakozóhely kezd meg működését Szekszárdon a Városi Sportcsarnokban. Június 30-tól heti három alkalommal (minden szerdán, pénteken és vasárnap) az Aréna discoba várják a fiatalokat, régi igényt elégítve ki ezzel a városban. Az új létesítmény ideális körülményeket biztosít nagy létszámú programok lebonyolítására. Várhatóan a péntek éjszakáknaként szaturnévallekekkel színesített rendezvények vonzzák majd a legtöbb látogatót. A péntek este 9-kor kezdődő nyitóprogram vendége az EXOTIC együttes lesz.

Nosztalgia — hajók a Balatonon

A MÁV — a jelek szerint sikerrel — a nyári idényben újra elindította a gőzvontatású nosztalgia-vonatokat a Balatonnál. Úgy fest, hogy a vasutasok kezdeményezése a MAHART Balatoni Hajózási Leányvállalatnál is követésre talált. A siófoki hajósok máris felújították a korábban közismert és kedvelt Csongort. Mint Szabó Sándor, a leányvállalat igazgatója közölte, újra kifut a Balatonra egy másik hajómatuzsálem, a Csobánc is, szintén felújítva.

A VIII. Nemzetközi Felnőttbáb-fesztivál mai rendezvényei

Pécs, Nyári Színház:
12 óra, Anna Klubterem: UJJCIRKUSZ (Pannalal's Puppets, Svájc)
15 óra, Ifjúsági Ház: CHARLES ÉS ELEGAST (Teater Taptoe, Belgium)
16.30 óra, Bóbita Bábszínház: SÉTA AZ ÁLLATKERTBEN (Bóbita, Pécs)
17 óra, Anna Klubterem: UJJCIRKUSZ (Pannalal's Puppets, Svájc)
18 óra, Kisgaléria: BÁBKIALLÍTÁS — megnyitó
19 óra, Helyőrségi Klub: HITAR PETAR (Pazardzik Bábszínház, Bulgária)
20.30 óra, Bóbita Bábszínház: HÉT DÓZIS ANABIÓZIS (Figurina Bábegyüttes, Budapest)
22 óra, Bóbita Bábszínház: ESZI, NEM ESZI... (Budapest)

Perlrott- emlékkiállítás

Ma délután négy órákor, Szekszárdon, a Művészetek Házában az 1955-ben elhunyt Perlrott Csaba Vilmos festőművész — szám szerint negyedik — emlékkiállítása nyílik. A múzeumoktól és magángyűjtőktől kapott mintegy nyolcvan műalkotásból álló tárlatot Sümei György, a Művelődési Minisztérium osztályvezetője nyitja meg. Közreműködik Dobai Tamás zongorán. A kiállítás anyagát válogatta és rendezte dr. Benedek Katalin művészettörténész.

Az alkotásokat szeptember 25-ig nézhetik meg az érdeklődők, hétfő kivételével naponta 10—18 óráig.

— A Japán férfiak élnek a legtovább és ebben az ezredforduló táján sem várható változás. A legfrissebb előrejelzések szerint 2010-re Japánban a férfiak átlagéletkora megközelíti a 79 évet, míg az asszonyok többsége nagy valószínűséggel megéri a 87. születésnapját. A demográfusok szerint a magasabb életkor, a jobb orvosi ellátás, az egészségesebb étkezési szokások és általában a lakosság magasabb életszínvonalának eredménye.

Cseh szépség

Fotó: Kapfinger

Moziműsorok

Kaposvár

Vörös Csillag: június 29-től július 5-ig: A kém aki szeretett engem (17) július 2-án (15) június 29-től július 2-ig: Kommandó (19) június 29-én, 30-án és július 1-jén (21) Szabad Ifjúság: június 29—30-ig: „X” program (18) Bosszúvagy III. (20) Mozi-műzeum: június 29—30-ig: Vong asszony kincsei (17.30) július 1—2-ig: Szahara (17.30, 19.30)

Székesfehérvár

Köztársaság: június 29-től július 2-ig: Willow hétfő-vasárnap (16) június 29-től július 5-ig: Rémtűt rohanás (16, 18, 20) Barátság: június 29: Zsivágó doktor I-II. (18) Petőfi: június 29-től július 5-ig: A kém aki szeretett engem csütörtök-vasárnap (17)

június 30-tól július 1-ig: Betty Blue péntek-szombat (21) Szekszárd

Panoráma: június 29-től július 1-ig: A kém aki szeretett engem (21)

Pécs

Park kertmozi: június 29-30-ig: A kém aki szeretett engem (21) Park: június 29—30-ig: Suli-buli (14) A kém aki szeretett engem (16.30, 18.45) Petőfi: június 29-30-ig: A király akinek nem volt szíve (13.30) Aladdin (15.30) Az istenek fegyverezete (17.30, 19.30) Kossuth: június 29-30-ig: Tiszt rózsával (10, 12) Szárnyas fejedelmek (14, 16) Tiszt rózsával (18, 20) Kossuth klubmozi: június 29-30-ig: Jöjj és lásd! (17.30)

A Pécsi Galériában

XI. kisleplasztikai biennálé

A XI. Országos Kisleplasztikai Biennálé tekinthető meg augusztus végéig a Pécsi Galériában. Eltérő stílust, más-más látásmódot, egyéni formavilágot tükröző 103 művészeti munkát láthat a közönség. Az alkotások a sokszínűség ellenére is a modern felfogást jelzik.

A biennálék elsősorban a fiatal művészeknek, pályakezdőknek adnak bemutatkozási lehetőséget, de itt minden évben az idősebb generáció is jelentkezik. A mostani bemutatkozás is egyértelmű, igenlő választ ad arra az újra meg újra megfogalmazódó kérdésre,

hogyan van-e ma létjogosultsága a kisleplasztikának.

Mata Attila: A művészúr

Mata Attila: Az artista

Kapfinger András felvételei

Rádió, televízió

Kossuth Rádió

8.20: A Szabó család. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00: Az URH adók: Egészséges közvetítés az Országgyűlés üléséről. 9.00—11.00: Napközben. 11.00: Peres, poros iratok. 11.10: Német dallamok szájharmonikán. 11.23: Angelo Ephrikian együttes Gesualdo madrigálokát énekel! 11.36: Hét szék évtized. 12.45: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Új írő — új írók. 14.25: Zenei Tükör. 15.00: Szórol szóra. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Szívesen hallgatunk. Detektívjáték Gyárfás Miklós rádiókomédiája. 16.57: Rólunk van szó! 17.00: PAF-műsor. 17.25: Ipargazdák. 17.30: Beszélgetünk zenéről. 17.50: Filmzene. 17.58: Kritikusok fóruma. 19.25: Hangerő. 20.00: Az Egerlandi Muzsikások Robert Szolz műveiből játszanak Weinkopf átiratában. 20.15: Tudósok a közelében. 20.45: Nótakedvelőknek. 21.45: Az aratóhagyományokról Balassa Iván néprajzudóssal Kispista István beszélget. 22.00: Hírvilág. 22.30: Haydn: Esz-dúr szimfonia (A filozófus) No. 22. 22.50: Mindennapi dogmáink. 23.00: Operaest.

Petőfi Rádió

8.05: Kölyökrádió. 8.50: Olgeborge kapitány. 9.05: Operettkedvelőknek. A koldusdiák. Részletek Millöcker daljából. 10.00—11.00: Rivaldafényben. 11.30: Balatonrádió. 12.10—12.58: Népzenei hangarchívum. 13.05: ÁRÉSZ-5 jelentkezik. Donászy Kálmán fantasztikus rádiójátéka. 13.38: Csillagjáró fehér Ráró. Magyar költők gyermekversei. 14.00: Lelátó. 14.30: Nagy nevetetők. Salamon Béla. 15.05: Nosztalgiahullám. 15.45: Törvénykönyv. 16.00: Játék-tízezer forintért. 17.05—21.00: Nyáriidő. benne: 17.30: Gordiusz. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Jut eszembe. Fiala János és Friderikusz Sándor műsora. közben: Lottószámok ismertetése. 19.30: A Poptarisznya daliból. 20.20—20.50: Egy hajóban. 21.05: Húsz év múlva. 21.30: Gramo-

fonszárók. 22.00: A Magyar Rádió Karinthy Színpada. 23.15—0.14: Tom Waits nagylemezei.

Bartók Rádió

9.08: Zenekari muzsika. 10.35: Operakettősök. 11.10: Magyarán szólva. 11.25: Szekszárd felé. Ilyés Gyula mondja el verseit. 11.30: A Linos együttes hangversenye a Hamburgi Rádió hangversenytermében. 12.06: Mahler: IV. szimfonia. 13.05: Pophullám. 14.00: Évszázadok francia muzsikájából. 15.00: Nabucco. Részletek verdi operájából. 16.00: Zenekari muzsika. 17.00: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. Tréfa György énekel, Hegyi Ildikó hegedül, Kancsár Vera és Meskó Sándor zongorázik. kb. 18.00: Szimfonikus táncok. 18.30: A Magyar Rádió román nyelvű nemzetiségi műsora Szegedről. 19.05: Rádióhangversenyekről. Vámai Péter műsora. 19.35: Olga Barygina operáriátka énekel. 20.05: A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekarának nyári hangversenye. kb. 21.15: Régi angol kórusmuzsika. 21.30: Hazafiság és honvédelem. 21.50: Manuel Barrueco gitározik. 22.26: Napjaink zenéje. Fiatal Zene-szerzők Csolportjának hangversenye a Pesti Vigadóban.

TV1

7.55: Tévétorna nyugdíjasoknak. 8.00: A bábu. Lengyel filmsorozat. 8.55: Az Országházról jelentjük... 17.00: Hírek. 17.05: Pannon Krónika. 17.15: A Pécsi Körzeti Stúdió műsora. 17.20: A rövidfilmstúdiók műhelyeiből. 18.10: Négy nap tévéműsora. 18.20: Reklám. 18.25: Műsorajánlat. 18.30: Egyszer volt egy fal. Amerikai dokumentumfilm. 18.55: Reklám. 19.00: Esti mese. 19.10: Műsorajánlat. 19.15: Lottószórolás. 19.20: Reklám. 19.25: Közlemények. Műsorajánlat. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Szomszédok. 20.35: Reklám. 20.40: Az Országházról jelentjük... 21.20: Új Nyitott Könyv. 22.15: Képes nóták. 22.35: Híradó 3.

TV2

17.00: Képjóság. 17.15: TV2. 17.45: Torpedo. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.50: TV2.

19.00: Ha egyszer elmegyek. 20.33: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: „Gyuszi ül a fűben” Bodrogi Gyula új vídám műsorsorozata. 22.10: Nézőpont. kb. 22.55: TV2. Napzártá.

Sky Channel

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. Filmsorozat. 11.30: Skykrónika. 12.30: Gond-fórum. 13.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat. 13.55: Landscape Channel. 14.50: Változó világ. Filmsorozat. 15.45: Szeretni. Filmsorozat. 16.15: The Lucy Show. Vigjátéksorozat. 16.45: Pingurkák. Rajzfilmsorozat. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Eurosport. 01.30: Landscape Channel.

Super Channel

7.00: Hírek. 7.10: Időjárás. 7.15: Üzleti hírek. 7.45: Hírek. 7.55: Időjárás. 8.00: Egyveleg. 15.30: Tracking. 16.30: Forró drót. 18.30: Nino Firetto zenés műsora. 19.30: Richard Diamond. Bűnügyi sorozat. 20.00: Repülő tengerészek. Amerikai kalandfilm. 21.45: Világhíradó. 22.00: Moziklub. 00.00: Hírek, időjárás. Egyveleg.

TV5

16.05: Hírek. 16.10: Holttestek rádasként. Tv-filmsorozat. 16.30: Vidéki ízek. 16.45: Pihenődés. 17.30: Számok és betűk. 17.55: Hírek, időjárás. 18.00: Filmklub. 19.30: Csillagó papiros. 20.00: A nagy sakktábla. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Időjárás. 22.35: Hiányjelek. 23.45: Megrázkódtatás. 00.45: Műsorzárás.

SATI

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Tévébólt. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Niklaas, a flandriai fiú. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Közkórház. 10.50: Egészségvédő ötletek. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: A delfin napja. Amerikai film. 13.00: Tévétörténet. 14.00: Horoszkóp, műsorelőzetes. 14.05: A vörös hajú Anne. 14.30:

Monkees. Amerikai filmsorozat. 14.55: Az aranylövés. 15.05: Közkórház. 15.50: Ötletek konyhatündéreknek. 16.00: Tévébólt. 16.25: Az aranylövés. 16.35: Bonanza. Westernsorozat. 17.25: Ötletek autósoknak. 17.35: Hírek, időjárás. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Sherlock Holmes és dr. Watson. Krimisorozat. 18.15: Taxi. Amerikai vigjátéksorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Törvénstörő John, az orvosudor. Amerikai filmsorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Cagney és Lacey. Krimisorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Enyém a menyasszonyod. Amerikai szerelmesfilm. 23.25: Hírek, sport, időjárás. 23.35: Kulturális és gazdasági riportok. 00.05: A profik. Krimisorozat. 00.55: Műsorelőzetes.

Jugoszláv televízió

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Tv-naptár. 8.25: Hírek. 8.30: Sorozat gyermekeknek. 9.00: Elmulasztották — Nézzékl! 11.00: Válogatás a műhold-programokból. 13.30: A Tv-centrumok fundusából. 15.30: Hírek. 15.40: Rajzfilm. 15.50: Rádás program. Éjszakai műsor ismétlése. 16.30: Magyar híradó. 17.50: Tv-napló I. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Intim kontaktusok. Filmsorozat. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Politikai magazin. 21.05: Szórakoztató sorozat. 22.05: Tv-napló III. 22.35: Rádás program. Éjszakai műsor. Hírek külföldi turistáknak. 00.35: Hírek. 00.40: A pénteki műsor ismertetése.

2. műsor: 19.30: Tv-napló. 20.00: Szórakoztató program. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: A könyv. 21.25: Művészet est. 22.55: Műhold-program. 00.55: Időjárás. 00.58: A pénteki műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

Balaton bánat

Június 21-én beköszöntött a meteorológiai nyár a magyar tengernél is. Esztendeje ilyenkor már tombolt a kánikula. Gyakran 30 fok körüli volt a levegő hőmérséklete, s a víz sem adta alább 24—25 foknál.

Akik viszont manapság kirándulóként, üdülőként a Balatonnál időznek, bizony joggal sóhajtoznak, hol van az a bizonyos tavalyi nyár! Idén bizony Medárd állja a szavát. Június eleje — pontosabban 8-a, azaz Medárd-nap óta szinte minden nap jut a nyaralóknak az „égi áldásból”. Ha nem esik, akkor fúj az északi szél, bodrozódik a víz. Bizony a június, amely pedig már főnyári, amelynek számít a nagyvíznél, nem kedvezett a hazai, vagy a külföldi vendégeknek.

A déli parton Siófoktól Keszthelyig nap mint nap szinte csak pár tucat látogató fordul meg azokon a strandokon, ahol egy igazi hétvégén több ezer vendég is összegyűlik. Hja, a víz hőmérséklete reggelente-csupán 16 fok körüli. Délben is alig 18, vagy néha 20. Akik a vízbe merészkednek, rendre németek. Mind az NDK-, mind az NSZK-beli turistáknak a mai Balaton is „schön warm”. Kétségtelenül

melegebb, mint az Északi-, vagy a Keleti-tenger.

A rádióban elhangzanak, a sajtóban napvilágot látnak olyan hírek, hogy érkeznek a külföldiek a Balatonhoz. Ez igaz, de a valóság, hogy elég lassacskán. Bélatelepen a SIO-TOUR Napfény Nyaraló Kempingjében bizony még jócskán van hely. *Pánczél Tibor*, a kemping vezetője úgy mondja, hogy a nyaraló faházak fele ugyan lakott. Főleg NSZK-s vendégek bérelték a magyar pénztárcák számára szinte megfizethetetlen — kétségtelenül pompás — üdülőházakat. A sátrak talán 25 százalékosan foglaltak. A sátorhelyek meg szinte üresek.

Hasonló adatokat sorol *Ruda Gyula*, a Volán Tourist főnyaraló fizetővendég-szolgálatának vezetője. — Jó 20 százalékat tudtuk kiadni a vendégszobáknak. Igaz, hogy július 10 és augusztus 15 között már szinte nincs helyünk. No de ez csak egy hónap. Bizony, lerövidül az egyébként is kurta főidény — kesereg *Ruda Gyula*, aki egy szállingózó rémhírt cáfolni igyekszik. — Eddig minden jelentkező NDK-beli vendégünk befutott. Nem valóság a hírek, hogy az ottani hatóságok nem adnak vízumot a „nyitott Magyarországra”. Amde az is igaz, hogy összességében kevesebb a csoportos, vagy az egyén lekötésünk, mint korábban. Az viszont pozitívum, hogy a valutaforgalmunk fölötté van a tavalyinál.”

Azt hihetné bárki, ha rossz, vagy kedvezőtlen az idő, a vendéglátó helyeken forog az idegen. A nagy éttermekben dolgozók a megmondható, hogy ez nem így van. Legtöbb helyütt bizony a pincérek csak várják a vendéget. Délben is, de este is szinte üresek az éttermek. Boglárlellén viszont láttuk, hogy két „Privat Küche” parkolója tele volt kocsikkal. Itt szinte nem volt üres asztal. Elgondolkoztató, hogy a jobb kiszolgálás, megtán a kevésbé borsos árak teszik mindezt?

A bizonytalan idő talán csak a Mahart balatoni hajósainak kedvez. A múlt szombaton például a Szántód-Tihanyrév közötti három komp mintegy 5000 járművet és 17 ezer személyt szállított. Siófok térségében bizony már a nyári (túl)zsúfoltságot jelezték a közutak, bizonyítva, hogy az úthálózat tavaly óta nem változott. Ha lesz vendég, s azért reméljük, hogy lesz, akkor a 70-es meg a 7-es úton ismét lesznek forgalmi dugók, óras araszolások.

Mindezek ellenére e tájon a vendégek és vendéglátók egyaránt nagyon áhítják az igazi nyarat, amely, ha késik is, azért most már csak-csak megérkezik

Kovács Sándor

Megrendelés

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban 1989.....-tól.

Vállalom, hogy az előfizetési díjat a
nálam jelentkező postai
kézbesítőnek kiegyenlítem.

Név: .....

Lakcím: .....

Kérjük, hogy a megrendelőlapot — bérmentesítés
nélkül — juttassa el a legközelebbi postahivatalba
vagy postaládába.

APRÓHIRDETÉS

Szekszárd központjában, háromszobás öröklakás eladó. Érdeklődni: Szekszárd, Csokonai u. 11. VI/19. vagy a 15-851-es telefonszámon.

ÁFA nélkül eladó 3 db 120x150-es, 4 db 90x120-as bukó-nyíló ablak, 6 db 36-os E gerenda. Telefon: 74/37-063.

Öt éves Diesel ARO eladó. Érdeklődni: 74/37-063-as telefonszámon.

PI rendszámú Polski Fiat 126 és 89-re visszazajozott Polski Fiat 126-kiutalás eladó. Érdeklődni: Pécs-Patacs, Fő u. 70/1.

Istvánfalva 3 szobás, kertes, gazdálkodásra alkalmas ház sok melléképülettel eladó. Érdeklődni: 72/22-091 telefonon, 18 óra után.

Budapest XII. kerületi kétszobás, komfortos, gázfűtéses tanácsi bérházhoz hasonló szekszárdra vagy bonyhádra cserélném. Érdeklődni: Máté Rudolf, Bonyhád, Jókai u. 9. Telefon: 74/51-566.

1989. június 29.

DÁTUM

7

MAGYAROK

Irodalmi, kulturális, tudományos folyóirat. Kiadja a Babits Kiadó, megjelenik havonta.

Az első és egyedülálló olyan magyar periodika, amely

összekötő kapocs a külföldön élő

és a belföldi magyarok között.

A külföldi értékesítés mellett

belföldön is kapható.

Megrendelhető a Babits Kiadónál
(7100 Szekszárd, Bajcsy-Zs. u. 7.)

és a postahivatalokban, megvásárolható
a hírlapárusoknál.

Hirdessen

a DÁTUMban!

Négy megyében és Budapesten olvashatják

adás-vételi, családi és más jellegű apróhirdetéseit.

Magánszemélyek, kisvállalkozók, szervezetek, vállalatok részére

nagyon előnyös a DÁTUM, mert három napon belül

megjelentetjük hirdetéseiket, melyeket a Magyar Hirdető

Tolna, Somogy, Baranya és Fejér megyei kirendeltségein,

vagy Budapesten adhatnak fel.

Első a DÁTUM, kettő áll a vásár, három az átfutási nap,
négy a megye, ahol terjesztjük hirdetéseiket. Plusz Budapest!

1995-re megoldódnak gondjaink

Horn optimista

Magyarország EFTA-tagságának nincs politikai akadály, de a gazdaság szerkezetét ehhez alapjaiban kellene megváltoztatni, így szabadkereskedelmi megállapodást kötnék — mondta Horn Gyula, hazánk külügyminisztere bécsi tárgyalásai befejezése után a Die Pres-

se című osztrák lapnak adott nyilatkozatában. Horn Gyula becsülése szerint hazánk 1995-re maga mögött hagyja adóssággondjait, átalakítja gazdaságának szerkezetét, és a vegyesvállalatok számát értékben kifejezve a jelenleginek tíz-tizenötszörösére növeli.

Rigómezei megemlékezés

Csaknem egymillió tömeg gyűlt egybe a koszovói Pristinában, ahol megemlékeztek a koszovopoljei, azaz a rigómezei csatáról.

A 600 évvel ezelőtti ütközés volt a keresztény Európa és az Oszmán birodalom több évszázados harcának kezdete.

Kanadaiak Gorsiumban

Kanadai régészcsoporthoz tartozó augusztustól a Gorsiumban folyó feltárási munkákban. Az óceánon túlról érkezett kutatók a korábbi években előkerült IV. századi épület bontásán dolgoznak majd. A most

kezdődött három és fél hónapig tartó ásatási idényben a kutatók a nyugati városfalat tárják fel.

Folytatják a második katonai tábor és az V. századi temető feltárást is.

Várható időjárás

Átmenetileg erősen megnövekszik a felhőzet, záporok, izvatarok alakulnak ki, néhol felhőszakadás és jégeső is várható. Csütörtökön a felhőátvonulások mellett egyre naposabb idő lesz, legfeljebb keleten,

délkeleten fordulhat elő egy-egy fűtő zápor. Az északnyugati, északi szél gyakran erős, főként a Dunántúlon időnként viharos lesz. A legmagasabb nappali hőmérséklet 22 és 27 fok között várható.

A valós okok?

Tájékoztatást Tabajdiról!

Kérjük az MSZMP elnökséget, tájékoztassa a párttagságot a Tabajdi Csaba elvtárs ellen kezdeményezett pártvizsgálat valós okairól. Tabajdi elvtársat a reform elkötelezett hívének, józan, progresszív gondolkodású személynek ismertük meg. Pártunknak az ilyen típusú apparátusi tagokra van szüksége, akik képesek a demokratikusan működő MSZMP szolgálatában tevékenykedni, bizalmat élveznek a párttagok körében.

Pártunk működési mechanizmusa miatt nem ismert előtünk, hogy a Központi Bizottságban dolgozó apparátusi tagoknak mekkora a mozgásterük, szuverenitásuk. Mikor, hol, kinek nyilatkozhatnak, lehet-e önálló véleményük. Ezekben a kérdésekben kérjük és várjuk az elnökség tájékoztatását.

MSZMP I. számú reformköre
Százhalombatta

Szegedi indulatok

Mészöly nem érti

Mészöly Kálmán, a Vasas vezetőedzője meglehetősen értetlenül fogadta a szegediek óvását (erről az 5. oldalon számolunk be).

— Ami Teodoru három sárga lapját illeti, a játékos ezért egyszer már letöltötte büntetését — jelentette ki Mészöly Kálmán.

A Tisza-partiak szerint a mérkőzés utolsó perceiben félbe kellett volna szakítani a vasárnapi osztályozót, mivel a világitóberendezés hibája miatt nem lehetett látni az eseményeket.

— Azt, hogy Németh Lajos helyesen járt el vagy helytelenül, nem az én dolgom megítélni. A kispadról mindenesetre tisztán láttam a történeteket, így a büntetőt megelőző helyzetet is. A helyszínen is az volt a véleményem, hogy jogos volt a tizenegyes, s ezt a meggyőződés-

semet a találkozó filmfelvétele csak megerősítette.

Az utolsó kifogás szerint a büntetőrúgás pillanatában több játékos a tizenhatoson belül tartózkodott, ami szabálytalan.

— Ezt az indokot annyira nevétségeseznek tartom, hogy inkább nem mondom semmit...

Sokat beszéltek a szegedi mérkőzés hangulatáról. Hogyan „élte túl” a fenyegetéseket?

— A bekiabálásokat ebben a szakmában meg kell szokni, az ordibálás nem is zavart különösebben. A találkozó lefújása után a tömeg valóságosan fejemet követelte. Én szívesen odaálltam volna a handabandázók elé, de klubvezetőim lebeszéltek tervemről. Azt mondták, kés van náluk, s nem biztos, hogy szép szóval meg lehetett volna győzni a fenyegető tömeget...

Holnapi számunkban megtudhatják,

hogyan ki zsákmányoljon

ki bennünket.

Izraeli segítség örmény sebesülteknek

Rendeződnek a kapcsolatok?

Kedden a késő esti órákban Tel-Avivba érkezett az El Al izraeli légitársaság különgépe, amely a december 7-i örményországi földrengés 65 súlyos sérültjét szállította hosszabb izraeli gyógykezelésre. Az érkezőket a Ben Gurion repülőtéren a tel-avivi szovjet konzulátus több munkatársa, többszáz Izraelben élő örmény, valamint a jeruzsálemi örmény egyház érseke fogadta.

Az izraeli felajánlás részleteiről diplomáciai csatornákon keresztül az elmúlt hetekben jött létre megegyezés a két kormány között. 1967 óta — amikor is a hatnapos közel-keleti háború miatt a Szovjetunió megszakította diplomáciai kapcsolatát Izraellel — most közlekedett első ízben az El Al légitársaság gépe közvetlen járaton a két ország között.

Mose Arensz izraeli külügyminiszter szerdán egy rádióintervjúban kifejezte reményét, hogy országának ez a tisztán humanitárius jellegű lépése meggyorsíthatja a diplomáciai kapcsolatok teljes körű rendezésének menetét.

Az izraeli kormány az elmúlt hónapokban számos jelet adta annak, hogy tevélegesen is elő kívánja segíteni a szovjet-izraeli kapcsolatok rendezését. Kiadta a szovjet hatóságoknak azokat a szovjet gépelterítőket, akik az Aeroflot egyik belső járatát izraeli leszállásra kényesítették, mentőalkulatokat küldött a decemberi örményországi földrengés túlélőinek felkutatására, s segítséget nyújtott a júniusi közép-ázsiai vonatkatasztrófát követő mentőmunkákban is.

Az Országgyűlés második napja

folytatás az 1. oldalról

Bánffy György röviden ismertette a nemrégiben megalakult Magyar Kulturális Kamara levelét, amelyet több képviselőnek eljuttattak. Eszerint az MKK üdvözli a kormány valódi reformtörekvéseit, ám az államháztartás és az adórendszer korszerűsítésének koncepcióit több szempontból ellentmondásosnak tartja, és nem tudja a kulturális szféra érdekeivel egyeztetni.

A Magyar Kulturális Kamara szakértőinek állásfoglalása szerint a beterjesztett dokumentum csak eltérő értékű ötletek és különböző külföldi munkákban átvett megoldási lehetőségek halmaza, amelyben keverednek a jelenlegi válságból következő kényszerintézkedések és a hosszabb távú koncepció elemei.

Bánffy György a Kamara álláspontját tolmácsolva a szellemi felemelkedés nevében tiltakozott az ellen, hogy a beterjesztett dokumentum a humán szférát, s benne a kulturális intézményrendszert csak mint elosztási problémát kezeli. A kulturális területet érintő részben az oly sokat emlegetett maradványelvű finanszírozás most új köntösben jelentkezik.

Szabó Kálmán képviselő az államadósságról szólva — saját számításai alapján — megállapította: ez forintban körülbelül egybilliót tesz ki.

Ha ehhez figyelembe vesszük, hogy a magyarországi tőkevagyon összesen körülbelül 5 billió forintnyi, akkor látható, hogy a hazai összvagyon egyötöd részét teszi ki az adóssággállomány.

A vitában felvetődött kérdésekre, javaslatokra Békesi László pénzügyminiszter válaszolt. Megerősítette azokat a véleményeket, amelyek szerint a törvényalkotó munkát gyorsítani kell, a szakmai elképzeléseket összhangba kell hozni a pénzügyi, gazdasági koncepciókkal. Az a feladat, hogy 1990-re már ne az eddigi, tulajdonképpen csődöt jelentő, hanem egy új felfogású állami költségvetési tervezetet terjesszenek a Parlament elé. A kormány szándéka, hogy ennek a koncepciónak az alapján széles szakmai és társadalmi vita kezdődjék, s az természetesen, hogy minden terület megkísérelje már most erősíteni a saját pozícióit. Az is egyértelmű: ennek a reformprogramnak a végrehajtása úgy nem lesz lehetséges, hogy minden elosztási arány változatlan maradjon. Nincs szó arról, hogy a kormány a koncepció jegyében a kultúrát egyszerűen elosztási területnek tekintse, s még kevésbé arról, hogy az eddigi, úgynevezett maradvány szemléletű finanszírozást próbálja a jövőben folytatni. Ugyanakkor azonban ez a terület sem maradhat a reform kapcsán érintetlenül.

Az államháztartási reform koncepciójáról és az 1989. évi feladatokról szóló előterjesztést két ellenszavazattal és 20 tartózkodás mellett fogadták el a képviselők.

Ézután a napirendnek megfelelően Békesi László beterjesztette elő az adóreform működésének tapasztalatairól és az adórendszer korszerűsítésének koncepciójáról szóló beszámolóját.

A feladat nemcsak az első esztendő értékelése, hanem a

magyar adórendszer továbbfejlesztési céljainak, tartalmának és programjának felvázolása — mondotta előljáróban. — Koncepció és tisztségügytemény, amely a továbbhaladás irányait, számos ponton a különböző megoldási lehetőségeket van hivatva kijelölni. Nem konkrét törvényjavaslat tehát, hanem a további tételes kodifi-

hozjárultak ahhoz, hogy a szélsőséges vélemények — ha helyenként még fel-felbukkanak is — minimálisra csökkenjenek. A viták résztvevőinek túlnyomó többsége az adóreformot szükségesnek és elkerülhetetlennek tartja, megvalósítását sokkal inkább elkésettnek, mint elkésettnek, mint elhamarkodottnak minősíti. Egyetért abban, hogy 10 évvel ezelőtti kisebb megrázkódtatások árán és nagyobb hatékony-

van szükség az elkövetkező 2—3 esztendőben.

Az értékelés alapja az eredetileg kitűzött célok és az első esztendő eredményeinek összehasonlítása. Az adóreform nyomán csökkent a magyar gazdaság vállalkozóinak, vállalatainak és szövetkezeteinek adóterhelése, mérséklődött a jövedelem-centralizáció. Ez a tendencia talán az adóreform legfontosabb és legkarakterisztikusabb hatása.

A pozitívumok mellett szembe kell nézni az adóreform hiányosságait, tervekkel eltérő torzító hatásait is: az adórendszertől függetlenül meglévő gazdasági válság miatt gyakran az adóreform vált a bűnbakká. — Kétségtelen, hogy a tervezettnél nagyobb inflációs nyomást váltott ki a 88-as adóreform. Bár a fogyasztói árak egyszeri, 8 százalékos növekedése csak két tizedpontos magasabb a tervezettnél, a termelői árak emelkedése ennél jóval jelentősebb. Ebben a hatásban tettenérhetők azok a kompromisszumok, amelyek a termelői árak csökkentése helyett azok szintentartásával, s így lényegében burkolt állami támogatással előzték meg, hogy a reális árviszonyok alapján sokkal több vállalat, sőt egy-egy ágazat is veszteségesse váljon.

Így a százszázalékos termelői árindex többletjöveldelmek-

hez juttatta az alapanyagtermelőket és az energiatermelőket egy részét. Az is tagadhatatlan, hogy a fogyasztói ártámogatás leépítése és az általános forgalmi adó egyidejű bevezetése néhány területen durva áremelkedést okozott. Ilyenek voltak a gyermek- és csecsemőruházati cikkek árai. Minden összevetéssel, a jövedelemcentralizáció változását és az árnövelő hatások sokat is figyelembevéve, azt kell megállapítani, hogy az adóreform első esztendejének hasznosító hatása a vállalatok és szövetkezetek, terheinek viselői pedig a lakosság és a költségvetés voltak.

Am az adóreform hatásaitól, ez a megállapítás 1988-as gazdaságpolitikánk egyik sarokköltségeinek kritikája is. Nevezetesen, a lakosság fogyasztásának csökkentése, terheinek növelése nagyobb mértékű volt annál, mint amennyi előnyt a vállalkozási szféra terheinek csökkentése, nettó jövedelmeinek növekedése a gazdaság számára hozott. Ez a jövőre nézve is tanulság mindannyiunk számára.

Az előterjesztés vita követte, amelyben számos képviselő próbálta meg felbreszteni a válságtársait. A miniszter válasza után a Tisztelt Ház hét ellenszavazattal és 38 tartózkodással elfogadta a módosított előterjesztést, majd szünet után folytatta munkáját.

Szép álmokat!

Ólmos szemhéjjal pillednek honatyáink és honanyáink. Az a fránya televízió pedig egyesben közvetíti fáradságukat és fáradtságukat. Hja, „felült Lackó a béresek nyakára”...

A csöndesen szunyókáló képviselőknek kívánjuk, álmódjanak szépeket, mondjuk, a magyar gazdaság jövőjéről. Ha ez nem menne, talán célszerűbb lenne a legközelebbi ülészakot a Rákos mezején megrendezni, mint régen. A Rákoson és nem a Rákosin...

kációs munka alapjául szolgáló koncepció, amelyet a kormány ezúttal első olvasatban terjeszt az Országgyűlés elé. Második alkalommal — terveink szerint októberben — már azoknak a törvényjavaslatoknak a beterjesztésére kerül sor, amelyek 1990. január 1-jétől módosítják majd a magyar adórendszer egyes elemeit.

Az adóreform megvalósításának értékelése kezdettől fogva heves viták tárgya. A tények teljes körű elemzése és az előkészítő viták nagymértékben

sággal lehetett volna megvalósítani, nem vitatja a rendszer alapelemeinek: a személyi jövedelemadó, az általános forgalmi adó és a vállalkozási nyereségadóknak a létjogosultságát, de szükségesnek tartja ezek korrekcióját, továbbfejlesztését, és a rendszer teljes kiépítését.

E meghatározó többség véleményére alapozva állíthatjuk, hogy nem új adórendszerre, hanem a meglévő továbbfejlesztésére és teljes körűvé tételére